

УДК 739+745.53]929(477.85 / .87)
DOI <https://doi.org/10.15407/nz2024.02.407>

ПОЛУМ'ЯНИЙ ГЕФЕСТ ГУЦУЛЬЩИНИ РОМАН СТРИНАДЮК

Юрій ЮСИПЧУК

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7130-2338>
кандидат мистецтвознавства, доцент,
навчально-науковий Інститут мистецтв;
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника,
кафедра методики викладання образотворчого,
декоративно-прикладного мистецтва та дизайну,
вул. Грушевського 33/6, м. Івано-Франківськ, Україна,
e-mail: yurii.yusypchuk@pnu.edu.ua

Досліджується творчий доробок відомого майстра Гуцульщини Романа Стринадюка. На сьогодні в літературних джерелах недостатньо висвітлена його творчість. Проведений аналіз відомих творчих робіт майстра визначив *актуальність* та *новизну* дослідження.

Творчий доробок Романа Стринадюка є продовженням розвитку металіцтва, а не його занепадом. Роман Стринадюк значно розширив асортимент виробів та перелік технологічних процесів, притаманних для металіцтва XIX—XX століття.

Мета статті — описати художньо-стилістичні особливості мистецьких творів Романа Стринадюка, проаналізувати композиційні особливості творчих робіт, висвітлити невідомі сторінки біографії славетного майстра художньої обробки металу.

Об'єктом дослідження є твори майстра, збережені у музеях України та приватних колекціях, а *предметом* — художньо-композиційні особливості творів художньої обробки металу відомого митця.

Методологічною основою роботи є мистецтвознавчий, структурний аналіз принципів формування композиційного вирішення творів митця, аналіз окремих орнаментальних мотивів виробів майстра художньої обробки металу.

Джерельною базою стали фахові публікації українських науковців про творчість майстра художньої обробки металу Романа Стринадюка та розвиток мосяжництва та художньої обробки металу на Гуцульщині.

Ключові слова: декоративно-прикладне мистецтво, Гуцульщина, металіцтво, мосяжництво, ковальство.

Yurii YUSYPCHUK

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7130-2338>
Candidate of Art Studies (P.D), Associate Professor,
Educational-Scientific Institute of Arts;
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Department of Visual of Arts,
Decorative and Applied Arts and Design Methods of
Teaching,
33/6, Hrushevskui str., Ivano-Frankivsk, Ukraine,
e-mail: yurii.yusypchuk@pnu.edu.ua

THE HUTSUL REGION FLAMING HEPHASTUS ROMAN STRINADIUK

The article explores the creative work of the famous master of Hutsul land Roman Strynadiuk. His work is currently not sufficiently covered in the literary sources. The analysis of the famous creative works of the master determined the relevance and novelty of the study.

The article is aimed to describe the artistic and stylistic features of Roman Strynadiuk's pieces of works, to analyze the compositional peculiarities of his creative works, to highlight the unknown pages of the biography of the famous master of artistic metal processing.

The object of the study is the master's works preserved in Ukrainian museums and private collections.

The subject of the study is the artistic and compositional features of metalworking pieces of work.

The methodological basis of the work is the historical and structural analysis of the principles of compositional solution of the artist's works, the analysis of the individual ornamental motifs of his metalworking pieces of work. The professional publications by Ukrainian scholars on the work of the master of metal art Roman Strynadiuk and on the development of mosaic and metal art in the Hutsul region serve as the source base of the article.

The article studies the artistic products of non-ferrous metals in the Hutsul region which impress by the variety and richness of their range, creative imagination, decorativeness, and perfection of technical execution. The first non-ferrous metal artworks in the Carpathian region date back to the end of the 17th century.

Roman Strynadiuk was a master of artistic metalworking who managed to form his own style which inspite of being significantly different from other masters' works always remains closely connected with the Hutsul old traditions of non-ferrous metal artistic processing.

Thus, Roman Strynadyuk's creative heritage is rather the maintenance of the development of the art of metal processing and not its decline. Roman Strynadiuk has significantly expanded the range of products and the list of technological processes typical for the nineteenth and twentieth centuries.

Keywords: arts and crafts, Hutsul region, metalworking, mosaic making, blacksmithing.

Вступ. Про талановитих людей кажуть, що вони отримали свій творчий дар від поцілунку Бога. Неповторні, самобутні, яскраві митці майстерні й досконалі у своїх творчих здобутках завжди викликають повагу і захоплення серед інших. Гефест є відомим богом давньогрецької міфології. Він мав владу над вогнем і був символом ремесла і творчості, створюючи зброю для богів та героїв. У сучасному світі його вплив і легенди відображаються через традиції ковальського мистецтва, зброярства, художньої обробки металу. В статті проаналізовано творчий доробок відомого митця Гуцульщини Романа Стринадюка, проведено дослідження виникнення художньої обробки металу на Прикарпатті.

Високий рівень техніки художньої обробки металу базувався на багатовіковому досвіді. Дослідження археологів стверджують, що вже при первісно-общинному ладі у племен, які жили на території Правобережної України, в період найбільшого розвитку трипільської культури, були поширені вироби з кольорових металів місцевого виробництва. Ковальство й художній метал здавна відомі у киммерійців, сарматів, антів, вони досягли високого рівня, хоча й не мали серйозного господарського значення і використовувалися майже виключно для виготовлення прикрас. Найбільші трипільські поселення були осередками сільськогосподарського та ремісничого виробництва. У них розвивалися гончарство, металургія, ткацтво, архітектура. Ремісничє виробництво сформувалося в окрему галузь, з'явилися майстри-професіонали [1, с. 6].

Серед інших виробів з кольорових металів, що є майже копіями пам'яток глибокої давнини, треба згадати ажурні бляшки для прикрашення чоловічих капелюхів і поясів, шийні жіночі прикраси, головні весільні убори, які збереглися в побуті населення Прикарпаття до наших днів. Чільця й сережки у давнину належали до обрядових предметів і виконувалися з особливим старанням. Натомість чепраги, пряжки й гудзики належать до відносно пізніх виробів одягового доповнення [2, с. 1173].

Художня обробка металу (мосяжництво) — галузь комплексу народних художніх промислів, що займається виготовленням металевих виробів (з міді, латуні, бронзи тощо), з метою їх використання в побуті, обрядових традиціях як предметів декоративно-прикладного мистецтва. У XIV—XVI столітті від-

буваються великі зміни у розвитку художнього металу в Україні, що зв'язане з організацією цехів. З поступовим розвитком цехів у галузі обробки металів виділяються окремі спеціальності: ковалі, слюсарі, бляхарі, пушкарі, мечники, людвісарі, конвісарі та золотарі. Золотарство розвивається в Західній Україні особливо у Львові, Луцьку та Станіславо-ві. Про те, що виробництво художніх виробів з кольорових металів було широко розвинуто в той час на землях України свідчать письмові джерела та колекції музеїв.

В кінці XVII століття на Гуцульщині почали виготовляти художні вироби з кольорових металів. У другій половині XVIII — на початку XIX століття на Прикарпатті розгортався рух опришків. У 30-х роках він охопив і високогірні райони Карпат. В таких центрах як Соколівка, Яворів, Річка, Криворівня, Брустори, Довгопілля в XVIII столітті народні майстри, крім побутових речей, виготовляли зброю. Одним з поширених видів зброї були палиці «топірці» зі сталевим лезом.

Художні вироби з кольорових металів у першій половині XIX століття на Прикарпатті виготовлялися з латуні і міді. Такі вироби були дещо важкі і грубі щодо виконання, хоча засвідчують високу якість матеріалів. У другій половині XIX — на початку XX століття з'являються речі, виготовлені з нейзильберу (15—25% нікелю, 20—30% цинку і 45—60% міді). Цей метал легко кується, гнеться, полірується, завдяки чому він поступово витіснив інші метали, з яких виробляли художні предмети.

Слід відзначити, що виробництво предметів побуту з металу передавалося у спадок з покоління в покоління. Були спроби готувати кадри народних майстрів у художньо-промислових школах. З цією метою в 1904 році у Вижниці засновується Школа столярства, токарства, різьбярства і металевих орнаментики. Викладачем художнього металу в 1908 році було запрошено народного майстра Василя Девдюка, який перебував там до 20-х років XX століття. Асортимент дерев'яних виробів, які виготовляли в школі, переважно зводився до традиційних предметів побуту. Перелік металевих виробів був значно меншим: пряжки до чересів, лускоріхи, бартки для гуцульських палиць, персні тощо [3, с. 8] Мистецькі вироби з дерева й мета-

лу учнів навчального закладу Вижниці мали великий успіх на виставках у Відні, Празі та на світовій виставці у Парижі [4, с. 78].

Під час німецької окупації Східних Карпат виробництво художніх виробів з кольорового металу припинилося цілком. У повоєнний період поступово відроджується виробництво художніх предметів з металу. Так артіль «Гуцульщина» в місті Косові з двома філіями в селах Річка та Брустори об'єднувала не тільки різьбярів по дереву, а також народних майстрів обробки кольорових металів. У 1949 році на виставці у Києві експонувалися вироби з латуні та нейзильберу народних майстрів Гуцульщини: палиці, топірці, ножі для різання паперу, чорнильне і курильне приладдя, люльки тощо. Ці вироби свідчать про те, що природні форми виробів з кольорових металів можуть бути з успіхом застосовані для виробництва предметів широкого вжитку. Також вироби гуцульських майстрів-мосяжників засвідчують високу майстерність та творчу думку кожного майстра в декоративно-прикладному мистецтві як Гуцульщини, так і України в цілому.

Художні вироби з кольорових металів на Гуцульщині зберегли в собі загальнослов'янські традиції, що виявляються у формах предметів, орнаменті й техніках, а також і в народній термінології. Ці твори засвідчують мистецькі здібності майстрів-мосяжників, їх глибоке почуття краси. І хоча знаходимо багато подібних форм виробів, але їхній орнамент є індивідуальним та неповторним.

Металірство Гуцульщини є своєрідним феноменом народного мистецтва, яке має віковічні традиції. У процесі народної творчості майстри мосяжники зуміли створити своєрідний характер мосяжництва, який проявляється в його орнаментиці, формотворенні, а також в асортименті виробів. Розквіт традиції гуцульського мосяжництва припадає на кінець XIX — початок XX століття. В цей час набули найбільшого поширення типологічні групи, підгрупи і типи мосяжних виробів [5, с. 62]. Однак через ряд негативних чинників уже після століття існування цього неймовірно цікавого виду мистецтва доводиться говорити про його занепад.

З цього випливає, що металірство Гуцульщини другої половини XX століття та творчість Романа Михайловича Стринадюка на сьогодні не має широ-

кого висвітлення у працях науковців, хоча заслуговує на велику увагу. Цей досконалий прояв народної творчості знаходиться на межі зникнення. Тому зараз, як ніколи, потрібно якомога краще розкрити цю сферу мистецтва, зберегти знання технологічних процесів та основних аспектів мосяжництва, та забезпечити одну з умов відродження цього виду народного мистецтва.

Тому мета нашого дослідження полягає у вивченні художньо-стилістичних та композиційних особливостей творчого доробку Романа Стринадюка. *Географічні межі дослідження:* Косівський та Коломийський райони Івано-Франківської області.

Методологічною основою дослідження стали мистецтвознавчий, структурний аналіз принципів формування композиційного вирішення творів мистецтва, аналіз окремих орнаментальних мотивів виробів майстра художньої обробки металу.

Основна частина. Роман Михайлович Стринадюк народився 14 березня 1935 року в місті Косові в родині народних майстрів. Батько різьбив, а мати вишивала. З дитинства був здібним: мав хист до точних наук, вільно володів польською і німецькою мовами, малював, грав на кількох музичних інструментах, гарно співав, майстрував, любив збирати гриби та ходити на полювання. Батьки прищепи-

Іл. 1. Роман Михайлович Стринадюк. Карпатський вернісаж 2006

ли синові любов до прекрасного. Свої перші уроки отримав від батька, який був учнем відомого майстра Василя Девдюка. Вони, ці уроки, допомогли йому при опануванні технік художньої обробки металу. Початкову освіту здобув у Косові. За освітою був інженером, закінчив Дрогобицький технікум нафти і газу та Івано-Франківський інститут нафти і газу. На території Косова були нафто-газові свердловини, де працював Роман Михайлович оператором з 1957 по 1962 роки, а згодом на підприємстві «Косівгаз» на посаді інженера. В 1969 році познайомився з Дмитром Федоровичем Танюком — директором художнього комбінату при Спільці художників України. Той запропонував йому роботу майстра з художньої обробки шкіри та металу в художньому комбінаті (іл. 1).

1969-го року Роман Михайлович Стринадюк виставив свої роботи на Всеукраїнській виставці. На широкий огляд були представлені книга-адрес, пояс та курильний набір. Ці витвори зберігаються в Коломийському музеї народного мистецтва Гуцульщини та Покутті (КМНМГП).

Брав участь у Всеукраїнських, обласних, районних виставках. Роботи, представлені на виставках, свідчили про потужний потенціал художника у творчому та технологічному аспектах.

1980-го року став членом Національної спілки художників України.

Роман Стринадюк неодноразово нагороджувався почесними грамотами та дипломами. Перше всеукраїнське визнання прийшло до митця після виставки в 1982 році, де він представив книжкову оправу, присвячену 1500-річчю Києву. На футлярі серед орнаменту була викарбувана ювілейна дата та історичні постаті: Богдан Хмельницький, Кий, Щек, Хорив, а також силует Верховної Ради України. За цю роботу він одержав третю Всесоюзну премію та грошову винагороду.

Багато робіт майстра стали реквізитами для зйомки фільму «Кам'яна душа» за мотивами твору Гната Хоткевича.

На початку 90-х років отримував численні замовлення на виготовлення церковної атрибутики. В цей час виготовляв обклади до Євангелія, єпископські жезли, свічники та інші речі.

Згодом майже повністю почав працювати над приватними замовленнями. Виготовляв череси, то-

бівки, пістолі, рушниці, ножі, скрині, різні хрестики, згарди, порохівниці, курильне приладдя тощо.

В 2003 році отримав звання Заслуженого майстра народної творчості України.

Говорячи про техніку виконання, слід зауважити, що з часом суть технологічних процесів майже не змінилася. Майстри більшість процесів почали виконувати за допомогою електричного та механічного інструменту, що дало змогу добиватися якості та продуктивності праці при значно меншій затраті фізичної сили. Сучасний майстер-мосяжник повинен добре орієнтуватися в багатьох галузях науки. Досконалішими стали знання в області хімії, фізики.

З часом змінилися і естетичні вимоги до виробів художньої обробки металу. Вираз «мосяжник» давно втратив своє пряме значення, тому що «мосяж» походить від польського «mosiadz», що в перекладі означає латунь. Свої вироби майстри виготовляють з дедалі більшого переліку металів і застосовують дедалі складніші технологічні процеси. З такими вимогами досить вправно справлявся Роман Стринадюк. При виготовленні своїх творів митець використовував цілий ряд нових технологій. Володіючи такими технологічними процесами, автор міг сміливо не обмежувати свою фантазію і втілити будь-який творчий задум.

Роман Стринадюк добре опанував лиття, гравірування, карбування, травлення, скань, жирування, інкрустацію, кольорові емалі, електрохімічне полірування, гальваностегію, електрозварювання, паяння, плетіння, слюсарну та токарну справу, добре знався на художній обробці дерева, шкіри, рогу.

На початку своєї творчої роботи майстер володів тільки простими методами обробки металів, що обмежували можливості втілення свого задуму в реальність. Процеси виготовлення найпростіших виробів були досить трудомісткими.

Технологічний процес лиття для Романа Стринадюка тривалий час був недосяжний. Проте після довгих експериментів йому відкрилися таємниці лиття. Майстерності ливарництва та ковальства вчився самотужки, випробовуючи безліч описаних технік і технологій. Багато допомогло й те, що свого часу навчався в технічному вузі, добре зрозумів технічні терміни. Роман Михайлович розказував, що вчителя, який би розказав усі тонкощі цієї справи, в нього не було, тому і довелося черпати знання з книжок.

Прочитавши велику кількість літератури, художник стверджував, що більшість книжок, які потрапляли до нього в руки були переписані одні в других і, крім загальних положень, нічого не розказували. Після численних апробацій йому все ж таки відкрилися ці секрети. Вміння лити «розв'язало руки» майстру, тому що будь-яка ідея могла бути втілена в життя. Працював багато, і з великим задоволенням. Кожний свій витвір робив унікальним і неповторним, ідеальним зі всіх сторін. Кожний твір був виконаний за іншим ескізом, за іншою легендою. Виготовляв художні пряжки до чересів, згарди, люльки, оклади до Євангелія, давні музичні інструменти-дуди, череси, тобівки, порохівниці, декоративні кремінні пістолі і рушниці, пояси, ковані скрині, хрести.

Помер 31 березня 2010 року.

У сім'ї Романа Михайловича є дві дочки. Старша — Уляна — закінчила Львівський лісотехнічний інститут за спеціальністю «економіст» (1984), а молодша — Ліліана — навчалася на відділі художнього металу в Косівському технікумі [6, с. 17]. Свої знання передав онукові Оресту Ониськову, який мав неабияке терпіння та наполегливість при опануванні улюбленої справи Романа Стринадюка. В 2008 році Орест Ониськів закінчив відділ «художньої обробки металу» Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв. Саме він продовжує творчу династію відомого майстра, поєднуючи в своїх роботах дідові настанови та власне вміння та фантазію.

Часто в творчості майстра зустрічаємо роботи, прикрашені за допомогою травлення. Цей спосіб декорування виробів з металу не був доступним для мосяжників XVIII—XIX століття.

Пристаючи до виготовлення того чи іншого виробу, майстер, перш за все, визначав вимоги до тієї чи іншої деталі. Деталі, які потребують підвищеної міцності, майстер виготовляв зі сталі, в цьому йому допомагали знання ковальської, токарної та слюсарної справ.

Серед робіт майстра зустрічається багато орнаментованих шкіряних виробів, прикрашених металевими «чіточками», пряжками та іншими елементами. Технологічний процес виготовлення «чіточки» є досить трудомістким. У майстерні Романа Михайловича знаходиться станок, який є творінням його рук. Цей станок в одну операцію відрубуює шматок бля-

Іл. 2. Робота в майстерні Романа Стринадюка

хи і видавлює з неї «чіточку» з двома вусиками, що дає можливість економити матеріал (іл. 2).

Для гравірування в майстерні митця є безліч інструментів — це різної форми штихелі, різці, долітця, бормашинка з різними бориками та фрезами.

Попри всі переваги згаданих технологічних процесів, гравірування займало досить велике місце в роботі майстра. Воно було однією із завершальних операцій.

Майстер вмів якісно виготовляти інкрустацію, жирування в дереві.

У своїй творчості Роман Стринадюк використовував також кольорові емалі та сріблення. Збирання виробу теж несе за собою ряд потрібних умінь, а це зварювання, паяння та ін. У своєму технологічному арсеналі митець зібрав цілий ряд знань та умінь, які допомагали йому втілювати свої задуми. При виготовленні творів металіства майстер використовував різні метали та їхні сплави — це бронза, латунь, томпак, нейзильбер, мельхіор, а також срібло, олово, свинець, різний прокат, листовий метал, дріт. Володів техніками чорніння та електрохімічного полірування.

Друга половина XX століття ознаменована за падом металіства на Гуцульщині. Це виражалося тим, що різко скоротилося число майстрів-мосяжників. До такого занепаду призвела нестача матеріалу, економічна нестабільність та ряд інших чинників. На цей нелегкий період і припадає творчість майстра з художньої обробки шкіри та металу Романа Стринадюка.

Проаналізувавши твори майстра, бачимо, що, перш за все, автор використовує традиційні компо-

Іл. 3. Роман Стринадюк. Топірець. «Танець мавок і Чугайстер». 2007 р. Матеріали: сталь, залізо, бронза, мельхіор. Техніка: литво, гравірування, кування, травлення. Власність родини автора

Іл. 4. Роман Стринадюк. Порохівниця. 2004 р. Матеріали: шкіра, бронза, мельхіор, дерево горіха. Техніка: литво, жирування, гравірування. Власність родини автора

зиційні елементи та орнаментальні мотиви. Важливим є те, що майстер тривалий час працював самостійно. Це сприяло тому, що майстер зумів виробити власний стиль, який вирізняється з-поміж інших, і не потрапив під різні зовнішні впливи.

Більшість робіт митця, крім естетичного вигляду, мають цікаве сюжетно-композиційне рішення. Для прикладу — топірець з мавками. По тому топірцю прочитується романтична гуцульська легенда. Угорі топірця зображений танець Мавок. Лише раз на рік в ніч перед святом Івана Купала Мавки збираються в танок на лісовій галявині під звуки трембіти і плескіт гірського струмка. Під головкою сокири зображений злий Чугайстер. Цей лісовий чоловік спостерігає за Мавками.

Ці персонажі відтворюють колорит прекрасних і загадкових Карпат, які так любив талановитий митець.

Свого часу майстрові запропонували переїхати за кордон на добре оплачувану роботу, та він відмовився від пропозиції, бо не уявляв свого життя на чужині без рідного краю (іл. 3).

У своїй творчості Роман Стринадюк звертається також до теми полювання. Митець і сам був мисливцем, проте в його роботах не зустрічається жодного вияву агресії. У творах Романа Михайловича мисливець завжди виступає переможеним — митець показує велич природи. Яскравим прикладом є рушниця під назвою «Невдале полювання». Це діюча рушниця зразка XVII—XVIII століття. Справа та зліва зображено мисливців, які йдуть на полювання. Внизу загонщик дає відповідний сигнал на горні. Уздовж цівки, по обидва боки, прямують звірі. Один з мисливців мав би вже стріляти, але злякався, кинув рушницю на землю і втік.

Сюжети полювання Роман Михайлович зображав на рушницях, пістолях, ножах, чересах, порохівницях, скринях, тобівках тощо (іл. 4). Рушниці виготовляв з дотриманням усіх канонів, але жодна з них не могла б вистрілити, бо в жодній з них немає отвору для запалювання пороху. Через це Роман Стринадюк був майстром мирної зброї.

Більшість робіт майстра втілюють гуцульські легенди — це сюжети про життя гуцулів, злого Чугайстра тощо. Цих легенд Роман Михайлович знав досить багато і часто розповідав своїм гостям.

Широко у своїй творчості митець використовував анімалістичний жанр. Цікавим є своєрідне і декора-

тивне зображення тварин, які часто зустрічаються в лісах Гуцульщини.

Оригінальним є зображення людей, зокрема гуцулів, в які автор вкладав почуття гумору, доброти. Досить цікавим є трактування єпископських посохів з церковними банями і гаддям, яке в'ється вверх.

У своїй творчості майстер досить часто використовував композиційний мотив у вигляді серця, зустрічається свічник, пряжки, декоровані цим елементом.

Крім численного новаторства зустрічаємо і традиційні для Гуцульщини елементи, які майстер подає у своїй інтерпретації. Також використовує візантійський орнамент. Він виготовляв єпископські жезли, обклади до книг, зокрема Євангелія.

Окрім мосяжництва, часто займався ковальством. Проте, слід зазначити, що виготовляв виключно предмети чи деталі, які згодом поєднував з кольоровим металом. Самі ковані вироби зустрічаються вкрай рідко.

Майстер виготовляв речі, які характеризуються синтезом матеріалів. У своїх роботах використовував дерево, шкіру, ріг, сталь та, звичайно, кольорові метали.

Для втілення своїх ідей значно розширив технологічні межі, крім традиційних методів обробки кольорових металів, застосовував травлення, гальванопластику, гальваностерію, електрохімічне полірування, холодну та гарячу емалі, лиття за виплавленими моделями.

Майстер широко використовував рослинний та геометричний орнамент. Рослинний орнамент частіше зустрічається на люльках (іл. 5). У його творчому доробку є досить великий обсяг нових композиційних форм. Так, лише хрестиків у майстра налічується більше 30-ти видів (іл. 6).

Цікавою роботою був настільний годинник, який, крім чудового декору, мав досить складну механічну будову. Над цим унікальним шедевром майстер працював більше десяти років. Своєрідне театральне дійство, яке розгортається на корпусах годинника, художник зобразив у характерному для нього гумористичному стилі: відкриття полювання розпочинають трубачі, всюди (в рельєфах) присутні дикі звірі і птахи, мисливці вирушають на полювання, а звіди за ними вже женеться дикий кабан. Дійство «оживає» завдяки механізму, який рухає коло, що містить на собі литі скульптури мисливців і звірів [6, с. 24].

Іл. 5. Роман Стринадюк. Люлька. 2005 р. Матеріал: мільхіор. Техніка: литво, карбування, травлення. Власність родини автора

Іл. 6. Роман Стринадюк. Чоловічий натільний хрест. 2003 р. Матеріал: бронза Техніка: литво. Власність родини автора

Висновки. Проаналізувавши творчість Романа Стринадюка у розвитку металіства другої половини XX ст., слід окреслити окремі аспекти.

Перш за все творчість Романа Стринадюка припадає на час занепаду не лише металіства, а й декоративно-прикладного мистецтва в цілому. В цей час гостро стоїть питання про популяризацію художньої обробки металу,

яка на межі зникнення. Тому у своїй творчості Роман Михайлович звертається до вже встановлених композиційних елементів та орнаментальних мотивів, притаманних митцям Гуцульщини, а також продовжує процес української народної орнаментики.

Більшість майстрів працювали переважно на потреби ринку. Речі, які вони виготовляли, пристосовувалися до невибагливого покупця. Простий орнаментальний мотив часто повторювався в серіях робіт. Роман Михайлович Стринадюк зумів досягти власного стилю та власного трактування форми та орнаменту і переважно працював над індивідуальними замовленнями, виконуючи їх з творим підходом до композиційного вирішення твору.

Отже, творчий доробок Романа Стринадюка був продовженням розвитку металірства. Майстер значно розширив асортимент виробів та перелік технологічних процесів, притаманних для металірства ХХ століття. Він зумів сформувавши власний художній стиль, що значно відрізняється з-поміж інших майстрів, та, водночас, завжди залишається тісно пов'язаним з гуцульськими віковичними традиціями художньої обробки кольорового металу.

1. Романовський В.С. Основні проблеми та досягнення сучасних досліджень пам'яток Трипільської археологічної культури. *Вісник Харківської державної академії культури*. Випуск 44. С. 4—13. Харків, 2014.

2. Юсипчук Юрій. Різьблення та металірства на Гуцульщині у першій половині ХІХ століття. *Народознавчі зошити*. № 5 (143). 2018. С. 1168—1175.
3. Соломченко Олексій. *Народні таланти Прикарпаття*. Київ, 1969. 53 с.
4. Юсипчук Юрій. *Василь Девдюк — майстер гуцульського різьблення та металірства*. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2016. 200 с.
5. Юсипчук Юрій. Традиції художнього дерева і металу Гуцульщини. *Мистецтвознавство'07 (2)*. Львів: СКІМ, 2008. С. 59—64.
6. Гринюк Марія. *Вогняне диво Романа Стринадюка*. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. 60 с.

REFERENCES

- Romanovskyi, V.S. (2014). The main problems and achievements of modern research on the monuments of Trypillia archaeological culture. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury* (Issue 44, pp. 4—13). Harkiv [in Ukrainian].
- Yusypchuk, Yu. (2018). Carving and metalwork in the Hutsul region in the first half of the nineteenth century. *Ethnology notebooks*, 5 (143), 1168—1175 [in Ukrainian].
- Solomchenko, Oleksii. (1969). *Folk talents of the Carpathian region*. Kyiv [in Ukrainian].
- Yusypchuk, Yu. (2016). *Vasyl Devdiuk is a master of Hutsul carving and metalsmithing*. Ivano-Frankivsk: Misto NV [in Ukrainian].
- Yusypchuk, Yu. (2008). The traditions of artistic wood and metal of the Hutsul region. *Mystetstvoznavstvo'07 (2)*, 59—64 [in Ukrainian].
- Hryniuk, Mariia. (2010). *The fiery miracle of Roman Stryndiuk*. Ivano-Frankivsk: Misto NV [in Ukrainian].